

Љубивоје Ршумовић

КУЋА СА ОКУЋНИЦОМ

Copyright © 2011, Љубивоје Ршумовић
Copyright © 2016 овог издања, ЛАГУНА

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Садржај

ЗАШТО КУЋА СА ОКУЋНИЦОМ	13
КУЋА	15
ПОСВЕТНА ПЈЕСМА	17
МОЈ СИ АЛИ КО ЗНА ЧИ ЋЕШ БИТИ	19
ИЛИ ЉУЦКИ ИЛ БЈЕЖИ ИЗ ЉУДИ	21
ЛАСНО СТЕЋИ ЛАШЊЕ САГУБИТИ	23
ЕНО КРША АКО ШТА ЗАГУДИ	25
СВАКУ СЛУШАЈ АЛИ СВИЋАЈ СВОЈУ	27
ИМАШ ОБРАЗ ЛИЈЕВИ И ДЕСНИ	29
ИНАТ ЋЕРА И БУБАЦ У ЛОЈУ	30
МУДАР ШУТИ ДОК БУДАЛА БЈЕСНИ	31
ИСТИ НАРОД А ИСТИНА РАЗНА	33
ХОДАЈ ЗЕМЉОМ НЕБЕСА СУ ПРАЗНА	34
АКО СИЈЕШ И ОЧЕКУЈ ЉЕБА	35
ИМЕ НИЈЕ ДА СЕ ЊИМ МЛАТАРА	37
ЛАЊСКИ СНИЈЕГ НЕ БРИНЕ РАТАРА	39
У ЖИВОТУ УЖИВАТИ ТРЕБА	40

САВЈЕТНА ПЈЕСМА	43
КУД ТИ КРЕНЕШ ТУ И ТВОЈА МУКА	45
МЛИН КАД МЕЉЕ И МИШЕВИ СИТИ	46
ЗА НЕКИМ И КУКАВИЦА КУКА	47
РИЈЕЧ РЕЖЕ ГРЂЕ ОД САТАРЕ	48
ЦРЊЕГ ДРУГА ОД ДУГА ТИ НЕМА	50
НЕ ДАЈ ПАРЕ НА БЈЕС И ГАТАРЕ	52
МАЈКА ДУШИ НАМЈЕСТО МЕЛЕМА	54
НЕМОЈ ДА ТЕ ЛАКОТА ПОВЕДЕ	56
БРЕЗ БОРБЕ ТИ НЕМА НИ ПОБЈЕДЕ	58
И СЛОБОДА ЗА ЉУДИМА ЖУДИ	60
БОЈ СЕ ОНОГ КО ТИ ПОВЛАЂУЈЕ	61
ЦАР КАД ПРНЕ НАЈДАЉЕ СЕ ЧУЈЕ	63
УЗНОСИТА ПЈЕСМА	65
ИЛИ ГЛЕДАЈ ИЛ СЛИЈЕПЦЕ ВАДАЈ	67
ТЕШКО КАПИ КАД ГЛАВА ПОЛУДИ	69
ЗЛО ПОЧИНИ ПА СЕ ЗЛУ И НАДАЈ	70
КРИВЦА НЕМА КАД СЕ КРИВДА ДЕСИ	72
ЗАШТО НИСИ УЧИО ЗА ПОПА	74
ГЛАЈ КОЈИ СИ ПАМТИ ОДАКЛЕ СИ	76
И ЉУБИШ ЈЕ СВИЈЕТ И ЕВРОПА	78
ПУТ ПУТУЈЕ А ПУТНИК СЕ ВРАЂА	80
БЛАГО КУЋИ КОЈУ ГРАДЕ БРАЂА	82
ЈАК УМИЈЕ БИТИ И ЉУБИТИ	84
ИСПОД ЗЕМЉЕ КОРЈЕН ЧУВА КРОШЊУ	86
КО РАСИПА БРЗО ЋЕ У ПРОШЊУ	87
ДОСЈЕТНА ПЈЕСМА	89
ПРЕЛИВОДИ НЕ ДАЈ У ДВОРИШТЕ	91

ВАТРУ ВАТРОМ НЕ МОРЕШ УБИТИ.	92
РАДИН ИМА ШТА НЕРАДИН ИШТЕ.	93
НИЈЕ ЂЕДО БИЈЕЛ ШТО ЈЕ ЗИМА.	95
ЛУКАВ ЧОБАН ВОДИ А НЕ ЂЕРА.	97
И БАТИНА ДВА ПОРУПЦА ИМА	99
ИДИ КИШОМ НИСИ ОД ШЕЂЕРА	100
ТУЂА РУКА ЛЕЂА НЕ ПОЧЕША.	101
УТИШАНИ КАД СЕ ЗАКОМЕША	103
НЕ ДАЈ СРЦУ ДАЛЕКО ИЗ ГРУДИ.	105
И ДРВО БИ ОТИШЛО ДА МОРЕ.	107
ОД НАЈГОРЕГ ИМА ЈОШТЕ ГОРЕ	109

САМИЛОСНА ПЈЕСМА 111

НАМЕРИЦЕ НЕ ЗГАЗИ НИ ЦРВА	113
ЈЕДАН НИЈЕ ДА НАРОДУ СУДИ.	115
ПОСЛЕДЊА ЈЕ МУДРИЈА НО ПРВА	117
ЛАШЦУ ЗИРАТ ПОШТЕНУ ДРЛИЈЕ	119
ЂАВО СНАГУ ПРИТИСНО КО КРЉА	121
ОД ВРЛОГА МОРЕ ЈОШ ВРЛИЈЕ	123
НИЗБРДО СЕ И ТУГА КОВРЉА	125
СПОРА ПРАВДА ПОСТЕПЕНО СТИЖЕ	126
ОД НЕМИЉА НЕ МОШ ПАСТИ НИЖЕ	128
САЊАЈ СОМУН АЛИ ПОШТУЈ ПРОЈУ	129
СМРТ ДАЛЕКО А ЖИВОТ ЈОШ ДАЉЕ	130
НЕ ПОСЈЕЦИ НИ ТРЕШЊЕ ГРКАЉЕ	132

ЗАВЈЕТНА ПЈЕСМА. 133

ДА БОГ СМИЈЕ ОДМА БИ МЕ ЗВАО	135
МУКА ЦРНА НЕ МИЈЕЊА БОЈУ.	137
ЗЛОЈЕДИМА НА МАЛО ЈЕ ЖАО.	138

ЗА СМРТ ЛАКУ ЗЕЛЕНИ СЕ ВЈЕНАЦ	139
САМОЋА ЈЕ ЗЛИЈА НО ЧЕЉАДЕ	141
ШУПАЉ БАРДАК НЕ ДРЖИ ПРВЈЕНАЦ	142
ЛУД КО НЕ ЗНА ЈОШ ЛУЉИ КО ЗНАДЕ	144
ТЕШКО ВОЛУ КАД УСУЧЕ ЈАРАМ	145
СЕБЕ ВАРАМ АКО ТЕБЕ ВАРАМ	146
ПУТЕВИ СУ УВЈЕК НЕИЗВЈЕСНИ	148
НИЈЕ ТИЦА СВЕ ШТО НЕБОМ ЛЕТИ	150
НЕ МОРЕ СЕ НАЗОР УМРИЈЕТИ	152
ПРИЉЕЖНА ПЈЕСМА	153
ТЕШКО ДАВА КО СВИКНЕ ДА ПРИМА	155
КУЋА МАЛА УКУЋАНИ ТЈЕСНИ	157
ИЗДАЈИЦУ ГАЈИШ У ПРСИМА	159
ЉУДИ ОДУ ДОБРА ДЈЕЛА ТРАЈУ	161
СИРОТУ ЈЕ СЕВАП УЧИНИТИ	163
НИКАД ДОБАР У РОДНОМЕ КРАЈУ	165
НЕЋЕ ДУЖНИК ОНДА НЕМОЈ НИ ТИ	167
СВЕ ЈЕ ДОБРО САМО ЈОШ ДА ВАЉА	169
МАНИТ ЧЕКА ДА ГА СМРТ ОТАЉА	171
СЛАДАК УМОР У ТУЋЕМЕ ЗНОЈУ	173
ЖЕНА МЕКОГ ОКО ПРСТА МОТА	175
МАЛА КОРИС ДОВИЈЕК ГРЕОТА	177
ДАРОВНА ПЈЕСМА	179
НЕ МОШ СВОЈУ СУДБИНУ БИРАТИ	181
И ТРУТОВИ ПОТРЕБУЈУ РОЈУ	183
У ОСИЊАК ОПАСНО ДИРАТИ	185
ЗЕТОВИМА МЈЕСТО ЗА ВРАТИМА	186
ЗУБИ РАСТУ ОД ВЕЛИКОГ ЗОРТА	188

ИМАШ БРАТА ИМАЈ ПОБРАТИМА	190
ПАСЈОЈ СОРТИ ТИ СИ ПАСЈА СОРТА.	192
НЕ МОРЕ ТИ СВЕ РОДИТИ МАЈКА	194
КАД СЕ НЕМА ЗАТЕЖЕ СЕ ГАЈКА	196
ДОСАДНОГА НЕПРИЧАВОМ ТРЕСНИ	198
ОД ГОТОВОГ ЧАСКОМ ВЕРЕСИЈА	200
КАД ЗАРЂА НИ СУНЦЕ НЕ СИЈА	202

ПРИМЈЕРНА ПЈЕСМА 205

НЕ ВАТАЈ СЕ ЗА ШЉИВОВУ ГРАНУ	207
ПРОЖИВЉЕНО ДА СЕ У СНУ НЕ СНИ	208
ЗАЈНО ЂЕМО У ПРЕНТОВУ СТРАНУ	210
ЗЕМЉА ПРАШТА И СВЕ ИЗЈЕДНАЧИ	212
ДЈЕТЕ ПЛАЧЕ ЧИМ ОДНУД ИЗВИРИ	214
ОД САМОГА СЕБЕ БИДНИ ЈАЧИ	215
ЗЕМЉУ ДРЖЕ РОКВЕ И КОМПИРИ	217
ПРОКЛЕТ ПАТИ ОД СИЈАСЕТ ЖЕЉА	219
ИМА ДАНА БИЋЕ И ВЕСЕЉА	221
АЛАВОСТ ЈЕ ВОДА НЕЗАЈАЗНА.	223
БОГАТ УВЈЕК УМРЕ У ЖАЛОСТИ	225
СИРОТОМЕ БОГ ДУШИ ДА ПРОСТИ	227

СПАСОВИТА ПЈЕСМА 229

КАД СЕ МОРА НИШТА НИЈЕ ТЕШКО	231
ПЈЕВАЧ ЗГОДАН ПЈЕСМА БРЕЗОБРАЗНА	233
БЈЕЖАЊЕ ЈЕ ПОНЕКАД ВИТЕШКО.	235
ДИЈЕТЕ ЈЕ ЧОЕК САМО МАЛИ	237
БОЉЕ САМЦАТ НО УДВОЈЕ РОГАТ	238
НИКО НЕ ЗНА ШТА СТАРОМЕ ФАЛИ.	239
КО ДОБРОТЕ ИМА ОН ЈЕ БОГАТ	241

ЗАЛУДЉЕБА КОЛКО ДУША ЖЕЛИ	243
СВИ СУ МОГЛИ САМО ДА СУ ШЋЕЛИ	245
СРЕТАН КОЈИ НА ВРИЈЕМЕ САЗНА	247
ЖИВОТ СВАКОМ УЛАЗИ КРОЗ УСТА	249
БРЕЗ ЋЕЦЕ ЈЕ И ПАЛАТА ПУСТА	251
ЗАНОВЈЕТНА ПЈЕСМА	253
КАД НЕ ДАЈУ КАЖИ НЕ ТРЕБА МИ	255
ТВРДОЈ ГЛАВИ ШТА ЋЕ ВЕЋА КАЗНА	257
МАМИПАРА ЋИНЋУВАМА МАМИ	259
ЋЕ СИ ЧУО РАДОС БРЕЗ ЖАЛОСТИ	261
САМАР ТРПЕ КОЊИ И МАГАРЦИ	262
ЖИВОТ СЛУЖИ А МИ СМО МУ ГОСТИ	263
СВИ ОД КОЗА БЈЕЖЕ ОСИМ ЈАРЦИ	265
ЈЕЗИК ЧЕСТО ЛЕТИ ИСПРЕД ГЛАВЕ	266
ПРЕТКЕ ЗНАМО ПРЕКО КРСНЕ СЛАВЕ	268
ЋЕ ЈЕ СУНЦА ТАМО ЈЕ И НЕБА	270
КАД ЗАКРУПЊА ТИ ПОКАЖИ ЗУБЕ	272
КИШНЕ КАПЉЕ КАМЕН СТАНАЦ ДУБЕ	273
ПОКАЈНА ПЈЕСМА	275
ГРДНОГА ЗБОГ ГРДНОСТИ НЕ ГРДИ	277
ДАЈ ЖИВОМЕ МРТВОМЕ НЕ ТРЕБА	279
КО НА ОНО ЗГАЗИ И САМ СМРДИ	281
НЕМАЊЕ ЈЕ ТВРЋЕ ОД ПОШТЕЊА	283
ОСКУДИЦА И ОТАЦ И МАЈКА	285
КУКА МОТКА ДА СЕ НЕШТА МЈЕЊА	287
КУРЈАК НЕ БИ АЛИ ОЋЕ ХАЈКА	289
У ЋЕТЕТА ПОНЕКА ЧЕСТИТА	291

НАЈКРИВЉИ ЈЕ ОНАЈ КО НЕ ПИТА	293
СВАКА ТРАВКА О СЕБИ СЕ СТАРА	295
ПАШЧЕ ЛАЈЕ ДА ГА СЕЛО ЧУЈЕ	297
ОД КАВГЕ СЕ СКЛАЊАЈ КО ОД ГУЈЕ	299

ОБРАДОВНА ПЈЕСМА 301

ТИЈА ВОДА ВИЈЕКОВЕ РОНИ	303
ПРАВДА ЧЕСТО БЈЕЖИ СА КАНТАРА	305
ПРОГОНИТЕЉ СВОЈУ КАЗНУ ГОНИ	307
НЕ УЗИМАЈ ШТО НЕ МОШ ДА ВРАТИШ	309
ГЛАДНОМ ОКУ НИКО НЕ НАВАСА	311
СТЕГНИ СУЗЕ КАД У СВИЈЕТ ПРАТИШ	313
СРЕЂА ЂУТИ НЕСРЕЂА СЕ ГЛАСА	314
ЖИВОТ КРАДЕ ОД НАС И НЕ ВРАЂА	316
НОЂ ЗАДАНИ КАДА ДАН ОКРАЂА	318
ОВЦА БЛЕЈИ АЛ МЛИЈЕКО СТВАРА	320
ПУШТИШ НА ПРАГ ОЂЕ НА ПАЈАНТЕ	321
ПРОКЛЕТИ СУ КОЈИ ДУГО ПАМТЕ	323

МИРОНОСНА ПЈЕСМА 325

УКОЉИЦА КО ЛУЧЉИКА ПЛАНЕ	327
ЛИПШИ РЂО НА МЕЂИ АТАРА	329
СКЛАЊАЈ НОГЕ КАД ЏУКЕЛА ЛАНЕ	331
ЗАЧАС БУБАЊ И ОД ТВОЈЕ КОЖЕ	333
НОЂ ДУГАЧКА ДАН ОДА ДО ЗОРЕ	335
ПОМОЗ БОЖЕ КАД СЕ ДВОЈЕ СЛОЖЕ	337
ЂАВО ЧЕКА НИ КОПА НИ ОРЕ	339
С ЈЕДНОГ КРАЈА И СВИЈЕЂА ГОРИ	341
ШТО ЗАОЂАШ ТО ОДМА ПРЕТВОРИ	343

НАЈАЧЕГА ЧАМОТИЊА ВРЕБА	345
НЕМОЈ ДРУГОМ ШТО НИ СЕБИ НЕ ВИ	347
ТЕШКО ЗЕМЉИ КОЈА ОБЕЗЉЕБИ	349

ВЈЕКОВИТА ПЈЕСМА 351

НЕ ЗНАШ ЋЕ ЋЕШ НА ЛУД КАМЕН СТАТИ	353
НЕК СЈЕКИРЕ ПАДАЈУ ИЗ НЕБА	355
СВАКОМ ИМАШ ЊЕГОВ ИСЕ ДАТИ	357
НИКО НИЈЕ НАЂЕН НА БУЊАКУ	359
ДОБРА ЋЕЦА СЛУШАЈУ КО РУКЕ	361
РЂА ДАЊУ ЈОШ ГРЂА ПО МРАКУ	363
КАД СУ БАБЕ ИШЛЕ У АЈДУКЕ	365
ДОК ЈЕ ЉУДИ БИЋЕ И ЉЕПОТЕ	367
МАЧКЕ ПРЕДУ МИШЕВИ СЕ КОТЕ	369
РУПЕ МОРАШ ЗАКРПАМА КРИТИ	371
ЧОЕК ЈЕДАН ТРЗАВИЦЕ МЛОГЕ	373
ЗЕМЉОМ ИДЕ ЗЕМЉА С ДВИЈЕ НОГЕ	375

НА ПРАГУ ПУНОГ СЈАЈА

– из поговора првом издању – Света Лукић	377
--	-----

ДОДАТАК

– Окућница за оне који долазе – Слађана Илић	383
--	-----

<i>О аутору</i>	395
---------------------------	-----

ЗАШТО КУЋА СА ОКУЋНИЦОМ

Српска књижевна задруга је 1982. године објавила у библиотеци *Савременик* мој књижевни пројекат *Сјај на прагу* који, између осталог, садржи и два сонетна венца.

Први сонетни венац *Кућа*, посвећен родитељима Милеси и Михаилу, писан је ијекавицом и у форми народних пословица. Моји родитељи су тим језиком, и најчешће кроз ту форму, брату и мени делили савете, када су желели да их озбиљно схватимо и запамтимо. Ја сам те савете само допевао и сложио у петнаест класичних сонета, са по два катрена и две терцине.

Други сонетни венац, *Браћа*, посвећен синовима Бранку, Михаилу и Вуку, писан је екавицом, савременим језиком, и у другој, новоизмишљеној форми од деветнаест сонета, који се састоје од по три катрена и две терцине. Овом стилском новотаријом нисам желео да збуњујем теоретичаре књижевности, него да нагласим разлику између емотивног и мисаоног света у којем су живели моји родитељи и оног у којем

живе моји синови, а који се неизбежно преламају на раскршћу мог стваралачког бића.

Било је то враћање емотивног дуга пореклу и зави-чају, али и покушај да благо које су родитељи мени даровали пренесем даље, својим синовима, и још даље, својим читаоцима. Намеравао сам, дакле, да сачувам и чврсто спојим два различита начина мишљења, два стила васпитања, два етичка и естетичка обрасца.

Сада, после тридесет година од објављивања књиге *Сјај на њрађу*, чини ми се лепим и надасве корисним да објасним савременом читаоцу неке речи и нека суштинска значења порука у сонетном венцу *Кућа*. А биће свакако и литерарно занимљиво прочитати кратке записе о пореклу појединих стихова из ове сонетне грађевине. То прозно дограђивање сам назвао *окућницом*, па сам и целој књизи доделио нови наслов у који сам уградио тај појам.

Често се може чути да поезију не треба објашњавати. Слажем се, и не објашњавам овога пута поезију коју носи сонетни венац *Кућа*. Ја је заиста само дограђујем, сасвим у складу са својом оданошћу документарној поетици коју следим и у песмама за децу, као и у свему другом што пишем.

Слободна територија
2011. године

Љ. Р.

КУЋА

Венац мудрости

Родитељима

ПОСВЕТНА ПЈЕСМА

Мој си али ко зна чи ћеш бити
Или љуцки ил бјежи из људи
Ласно стећи лашње сагубити
Ено крша ако шта загуди

Сваку слушај али свиђај своју
Имаш образ лијеви и десни
Инат ћера и бубац у лоју
Мудар шути док будала бјесни

Исти народ а истина разна
Ходај земљом небеса су празна
Ако сијеш и очекуј љеба

Име није да се њим млатара
Лањски снијег не брине ратара
У животу уживати треба

МОЈ СИ АЛИ КО ЗНА ЧИ ЋЕШ БИТИ

Завршио сам четири разреда основне школе у Љубишу, „са одличним успехом и примерним владањем“, како ми је учитељица Милица написала у ђачкој књижици.

Михаило, наш отац, окупио једне вечери брата и мене за столом, рекао мајци да престане са пословањем око шпорета, па да и она седне.

– Ти, матори, ћеш сад у Чајетину у Гимназију, па да се договоримо око тога!

– И ја ћу! – јави се Миливоје.

– Полако! Заврши прво ово у Љубишу, па ћемо се опет скупити, да вијећамо... Имање је повелико, моремо ли Милеса и ја да га савладамо сами? Старост иде, не чека!

– Кумим те Богом, не остављај ћецу да се муче на овијем дрлијама, нек иду у свијет. Ако смо ми морали...

– Ћути, жено, нисмо још дотле стигли!

– Па ја и ћутим, него само кажем...

Дрлија – неплодна, кршевита њива или ливада.

– Бићеш, значи, сам, тамо у Чајетини... Брез нас...
Па припази мало... Не истрчавај! Не штрчи! Поштуј!
И стрпи се!

– Стрпљеће се, него шта ће!

– Ама знам, али он, море бити, не зна! Са једанес
година се не иде сваки дан од куће у свијет! И увијек
нек ти је на уму чи си и одакле си!

– Твој сам!

– Ама мој си, али ко зна чи све мореш бити! Алин
и вранин! Па зато, не сметни с ума! Људи су и људи и
нељуди. Не знаш којих је више. Тешко их разлучити.

ИЛИ ЉУЦКИ ИЛ БЈЕЖИ ИЗ ЉУДИ

Возимо се у малом аутобусу „шоферке“ Раде Тодоровић из Ужица. Отац ћути. Још двоје-троје с нама.

Рада прича како се Цане, њен муж, пре неки дан, када је возио за Љубиш, сажалио на једну баку из Гостиља која није имала новца да плати. Рекла му да је заборавила да понесе.

– Ђавола заборавила, него јој то политика. Зна да је Цане добар, никог није оставио на путу – гунђа Рада.

– Неће бити да је тако! – јави се Михаило.

– Кога је то Цане оставио, молим те?

– Никога!

– Па, шта неће бити?

– Неће бити да је политичила, него ће бити да је стварно заборавила паре.

– Откуд ти сад па знаш, Микаило, да је тако било, кад ти још нисам рекла ни ко је била бака?

– Рекла си.

– Шта сам рекла?

– Да је из Гостиља.

– Па, јесте, из Гостиља, из Туцовића.

– Па, Туцовићи, видиш, не лажу. И Цане је, вјеруј, знао да је бака из Туцовића... И знао је да Туцовићи не лажу. И љуцки је поступио, ко што треба.

– Та његова љуцкост нас кошта. Није му то први пут да се понаша љуцки...

– У овијем ти брдима, Радо, влада такав закон: или љуцки, ил' бјежи одавде! Цане то зна, а није касно да и ти научиш, ако мислиш са овијем врндељом још овуда пословати!

Врндељ – од речи *врндуљ*, точак сав направљен од једног комада дрвета, котур (Вук: Рјечник). Овде употребљено метафорично, подсмешљиво, као да је Радин аутобус врндељ.

ЛАСНО СТЕЋИ ЛАШЊЕ САГУБИТИ

Прочуло се да је неки Сретен Вирић, звани Флит, нашао нечији новчаник на путу кад се враћао са вашира на Оку. У новчанику било пара, нико није знао колико, тек Сретен тих дана купи пар великих волова, и уз волове леп, изрезбарен и бојама ишаран јарам. Није таквих волова, а ни таквог јарма било надалеко.

– Ласно, богами, тај Влит стече богатство! – распреда Гина Алексина причу.

– Ако настави вако да живи, како чујем да живи, још лашње ће га сагубити! – приговара Јелена Рајковчева.

– Како то Влит живи?

– Никако! Ленчари, карта се и цевчи ракиштину! Који му је то живот!?

– Његов, Јелена, није мој и твој, не бој се! Нисмо се нас двије спотакле о пун новчаник, него Влит!

– Како се спотако, тако ће и љоснути! Пази шта сам ти казала!

Годину дана је ова прича о Флитовом богатству забављала Златиборце, а прочула се и даље.

А онда се, после годину дана, пронесе прича да се запалила Флитова кошара и изгорели у њој и волови и јарам. Чак је и милиција, кажу, посумњала да је то неко намерно урадио, али никога нису ухапсили. Све се брзо смирило, више се није помињао тај случај.

Само је Јелена Рајковчева, сваки пут када би срела Гину Алексину, говорила:

– Шта сам ти, гујо моја, рекла!?

ЕНО КРША АКО ШТА ЗАГУДИ

За време Другог светског рата нашег оца су јурили разни, и некаква пољска стража, љотићевци, и четници, и ко све није! Јурили су га јер су знали да је симпатизер партизана, и да није у шуми са њима само зато што је хранитељ породице, једина мушка глава у кући са двоје мале деце, а можда и зато што је деда Стеван успевао новцем да га заштити од мобилизације.

У четницима је био Павле Марковић, Михаилов школски друг из ужичке гимназије. Једном се догодило да су четници заскочили Михаила у колиби, која се налази у Кршу, изнад куће, где смо се лети селили са стоком. Отац се на брзину сакрио испод сламарице на кревету. Павле је први упао у колибу, бацио поглед према мајци а она очима показала на кревет. Павле је одмах легао на тај кревет, раширио руке, и викнуо осталима да детаљно траже око колибе и на тавану!

Наравно, нису га нашли. А нису смели ни поменути свом команданту да се склони да погледају испод сламарице.

Иначе, ако би на време приметио потеру, или ако би то било ноћу, или ако Павле није био са потером, отац би побегао кроз један трап испод патоса собе, који је био малим вратима повезан са каменим зидом иза колибе. А кад би се докопао тог зида и клека које су расле около, био је спасен.

Да га је било ко ухватио, одвели би га у Борски рудник на принудни рад, са кога се ретко ко враћао жив кући.

Тако су у свим каснијим причама Крш и колиба у Кршу помињани као једини спас, ако опет дође до неког рата, „ако шта загуди“, како се то народски каже.

Трай – рупа у земљи, остава, пролаз.

СВАКУ СЛУШАЈ АЛИ СВИЂАЈ СВОЈУ

Милутина стално задиркују што га је жена напустила. Измишљају разне „разлоге“ због којих је отишла: није Микаш добар, туче је шамарима, нашла бољег... Певају му *Милицију, њушке на рамена, у њоћеру њобјегла ми жена!*

Милутина то нервира, па се догађа да се чак и потуче са неким ко претера.

Наш отац је познат по томе што проблеме уме да реши лепо, да сви буду задовољни. Због те његове особине изабран је да буде једно време судија за прекршаје у селу! Нико се није жалио на његове пресуде, знало се да он суди „ни по бабу, ни по стричевима“.

Михаило почне да обрађује Милутина да опрости жени кривицу, ако је било кривице, „а сигурно је било, и са једне и са друге стране“, и да се помире. Микаш ни да чује.

– Миле Пећинар ми каже да је сад виђају сваког дана с другим...

– Ама, Микашу, не слушај ти Мила. Него, ко ти сад кува ручак да те чека кад дођеш с посла?

– Ко ће ми кувати?

– Жена, ето ко ће.

– Ђалдо ми каже да се она сад модира, фарба нокте, није њој до кувања!

– Пушти сад доконог Ђалда! Он нема паметнијег посла, него гледа твоју жену како се модира!

– Пуштио би ја њега...

– Ко ти музе краве и овце?

– Музем ја, ко ће други!?

– Могла би она!

– Ама, Микаило, каже ми Видоје...

– Микашу, у реду је, сваку ти послушај, али своју свиђај, своја посла гледај!

– Не вреди, неће се она више вратити!

– То нек није твоја брига...

После неколико дана Милутинова жена се вратила кући!

ИМАШ ОБРАЗ ЛИЈЕВИ И ДЕСНИ

Ја сам већ био отишао у Чајетину, а Миливоје је завршавао четврти разред основне у Љубишу, па је требало и он да оде „у свијет“, да ми се придружи.

– Ниси више мали, припази тамо шта радиш – саветује га отац једне вечери.

– Припазићу и ја! – кажем.

– Будите браћа!

– Оћемо! – потврди Миливоје.

– Имаш свој лијеви, али ћеш сад имати и десни образ старијег брата, па оба мораш чувати!

– Оћу, него шта ћу! – обећа Миливоје.

– Знам да оћеш, него ти кажем да случајно не заборавиш!

Миливоје је одржао обећање.

У најкраћем року завршио је гимназију, па факултет и постао инжењер технологије.

ИНАТ ЋЕРА И БУБАЦ У ЛОЈУ

Пронела се вест да је неки Смиљанић из добростојеће породице побегао од куће.

Отишао и није се јављао недељама, па месецима. А онда се прочуло да је у Ужицу, запослио се, ради у Градској чистоћи.

– Шта му би да оде и чисти ужичке улице, кад је вође имо све што је мого замислити? – распреда Анђелија.

– Би му што је накриво насађен, ко млога омладина сад. Мисле да у граду тече мед и млијеко! – добази Љубица из Тадијевца.

– Причају да се инатио с оцем, стио да купи фићу, а отац му не дао...

– А мого је баш и да му да, кад му је то била жеља.

– А што и да му да? Да се скрпета неће у овием гудурама. Живио је ко бубац у лоју!

– Па видиш, и бубцу једном бубне да ћера инат!

МУДАР ШУТИ ДОК БУДАЛА БЈЕСНИ

Река Љубишница пуна је пастрмки поточара, које ми деца ловимо „на руке“, у вировима, испод камења. То нам је лепа забава док се враћамо из школе. Али и слатка корист јер увече имамо рибу за вечеру.

Једног дана се појави стражар с пушком, и са задатком да чува реку од „рибокразица“. Ми до тада нисмо ни знали да смо рибокразице. Мислили смо да рибе припадају ономе ко их улови.

Стражар је био Луди Ђука, са којим нико у селу није разговарао, осим нас деце. Али кад је добио пушку, некако се покондирио и почео се правити важним. С висине нам је објашњавао да се риба чува за рибњак Савезног СУП-а, који се налази у Бијелој Ријеци.

Нисмо га баш најозбиљније схватали, па смо и даље ловили рибу. Све док једног дана није репетирао пушку на нас и опалио једном у ваздух. Чуло се то у селу, па је Лудог Ђуку и нас командир милиције одмах позвао на саслушање.

Људи Ђука се потпуно избезумио. Почео је да виче како ми крадемо државну имовину и како нас треба побити. Нарочито се разбеснео кад га је командир озбиљно упитао колико укупно има пастрмки у Љубишници, и за колико смо то ми оштетили државу?

Ми смо ћутали. Знали смо да смо криви, па нисмо имали шта да кажемо. Кад се Ђука извикао, командир нам је само рекао да оцу кажемо како је и шта је било.

– Добро сте урадили – рече нам отац увече. – Мудар и треба да шути све док се будала не избјесни, и не направи од себе још већу будалу!